

Barcelona, 27 de març de 1931

La Torratxa

ANY LV - 2699 - 20 cts. - Atrassats, 40

La consulta

Després de la dimissió de Berenguer

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ

Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20

BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona.

Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

CRÒNICA

Eleccions municipals

ho veus, estimat amic; hi ha escissió republicana...

—Què hi farem!

—El cas és que, junts, el Partit Catalanista Republicà i l'Esquerra Republicana haurien guanyat les eleccions.

—Vol dir?

—N'estic segur.

—I doncs, ¿ara?

—Ara, ja veurà com els vots dels esquerrans i dels catalanistes donaran

una suma major que els que tinguin els candidats de la "Lliga", però les majories se les enduran els dirigents de la Plaça de la Cucurulla.

—Vet ací per què En "Pol" està tan content.

—Com que m'ha assegurat que si arriben a anar a un pacte aquestes dues forces, les de Nicolau-Bofill-Rovira i Macià-Domingo, no veia gaire segur l'èxit de la candidatura de la "Lliga".

—I ara, ¿què?

—El que li deia, amic; ara el poble de Barcelona votarà aquelles dues candidatures fent combinacions de noms, en tots els districtes, i tot hi havent-hi un major nombre de vots republicans, la "Lliga" manarà a la Casa Gran.

—I, ¿per què no ha estat possible el pacte?

—No ho sé pas. Ja sap que jo no hi entenc gaire, en aquestes qüestions polítiques; però crec que és més aviat cosa d'homes que no pas d'idees.

—Això ha estat sempre. Clar que és millor per les idees que els partits es presentin isolats i definits, perquè així l'elector sap el que vol i el que vota; però és que, a hores d'ara, el món polític ha donat un giravolt tan gran, que hom no sap quin sistema triar, si el de França i Alemanya, per exemple, on els governs són concentracions de totes les idees i de totes les tendències i, per tant, un Govern és sempre la representació de tots els nuclis afins, excepció feta dels enemics del règim, o bé el sistema d'Anglaterra o Itàlia, en el què el partit que és al poder és una sola branca del pensament nacional.

—I vostè, ¿què creu?

—Veurà; jo, com a creure, no crec res. Jo només volia, si hagués estat possible, una aliança electoral per a assolir una majoria municipal, encara que un cop finides les eleccions cada partit s'hagués constituït en majoria o en minoria. La qüestió era fer de l'Ajuntament de Barcelona una Junta republicana per al cas, possible, que sigui fet un canvi de règim.

—I és a dir que ara...

—Ara és una incògnita, el que pot passar.

—Tots tenen partidaris.

—Ja ho crec, que en tenen. En tenen tots, perquè tots se'ls mereixen. Es mereixen els partidaris homes com En Nicolau i En Carrasco-Formiguera, que s'han jugat la vida i la llibertat; homes com Companys, Aiguader i Miró, Ventura Gassol, Lluhi i Vallescà, Amadeu Aragay, etc., que també han sofert o sofreixen persecució de justícia; però l'elector, davant de les paperetes, tindrà dubtes i es plantejarà evidentment problemes de consciència política.

—No tant, home; no tant...

—Oh! bé, veurà. Pensi que des de fa nou anys no s'ha votat a Barcelona, i que cal saber quina és la voluntat de la ciutat.

—Si es tractés d'unes eleccions a Diputats a Corts, pot ser sí que seria necessària l'aliança.

—Jo ho crec sempre necessari.

—Veu? Jo no. Jo, sempre, no que no ho crec necessari. Jo ho crec "ara" necessari, perquè davant hi ha els monàrquics catalans volent reprendre la seva majoria municipal. En una situació republicana, o en una Catalunya autònoma, llavors sí que crec que seria convenient la divisió dels partits per a l'expandiment d'idees clares; però ara les idees clares i els fets eficaços haurien estat una aliança de tots els catalanistes republicans, fossin de la branca que fossin.

Això deien dos homes d'uns trenta a trenta-cinc anys, tot prenent cafè en una taula de cafè. Jo només he fet que transcriure-ho. M'he estalviat la crònica, i potser els lectors hi trobaran quelcom interessant.

FRANCESC MADRID

OUS AMB COCA!

En un dels seus darrers "fulls", Carles Soldevila parla subtilment de les traduccions que van per aquests mons de Déu... L'art de traduir, ens diu, és molt difícil. I, com a exemple, es cita ell mateix, qui, malgrat conèixer a fons el francès, ha caigut, en traduir-lo, algun cop en error. —L'esperit inquisitorial i la intenció maligna de Rucabado, com han fruit de tals lapsus!...

Però hi ha errors i errors. Errors discrets, sempre perdonables, i errors que són un atemptat descarat contra el sentit comú. I aquests abunden. Faltes com la que cita el mateix Soldevila, se'n podrien citar a mils i seria convenient que els nostres crítics les traguessin a llum, per tal que servissin d'escarment i pública vergonya.

En una de les més recents traduccions catalanes, per exemple, llegim que un convallescent menjava *ous amb coca*...

Ous amb coca!... Res, cerquem de seguida l'original

francès i comparem. El que el convalescent prenia, és clar, eren œufs à la coque, o sigui ous amb clofolla, és a dir, ous passats per aigua, que diuen els castellans, i, en millor català, ous per a beure.

ELS NEGOCIS DE LA MORT

Sembla que, d'un quant temps ençà, *El Matí* vol donar un gran impuls al negoci de les esqueles mortuòries

—La gent — deia un de la casa — té el bon costum de fer-se enterrar per l'Església. Què més natural, doncs, que ho anunciï en un diari catòlic?

Té raó el collega, i nosaltres ho recomanem als lectors que tenen cura de la salvació de llur ànima... Pensin que *El Matí* és com una antesala de la Benaventurança...

Ja ho deia Nostre Senyor:

—Benaventurats els pobres d'esperit...

DE LA CENSURA

Hom diu que aquesta setmana ens han tret la censura. Si no ho digués ningú, Virai ho coneixeria en la cara que fan, aquesta setmana, els seus companys periodistes. I no és que Virai vulgui donar-se-les de viu. Es, senzillament, que no cal ésser massa viu per conèixer-ho.

Ja no hi ha censura. Bon vent, i barca nova! I no tornis!

Però, veritablement no hi ha censura? Voleu dir que no hi ha censura? Voleu dir que no ho estem somiant? Perquè val a dir la veritat: des de l'any 23, que vingueren

els salvadors d'Espanya, els veritables salvadors, perquè a ells es deu l'actual situació d'Espanya, que han caigut tantes calamitats damunt nostre que ara, si ens les treuen, no ens hi sabrem acostumar.

No estarà de més que recordem algunes d'aquestes calamitats per a invertir el sentit del vers Nessun maggior dolore... Les notes oficioses; les mascarades grotesques; les Kermesses pseudo aristocràtiques; les finances fantàstiques; el nou Codi; el tòpic de què "el país mai no havia viscut millor"; les velleitats de Cambó i la Lliga amb la Dictadura; l'odi a la intel·ligència i l'entronització de l'estupidesa i l'arbitrarietat; les presons sempre plenes; l'exili; la lloança obligada; el favoritisme i els negocis bruts; la delació i la manca de llibertat; la censura.

Què passa? No és un panorama magnífic? No us queixeu, que encara queden salvadors que l'enyoren. Llàstima que a Galícia i a Bilbao i a tot arreu on han volgut anar aquests salvadors, no els hagin agrait la visita!

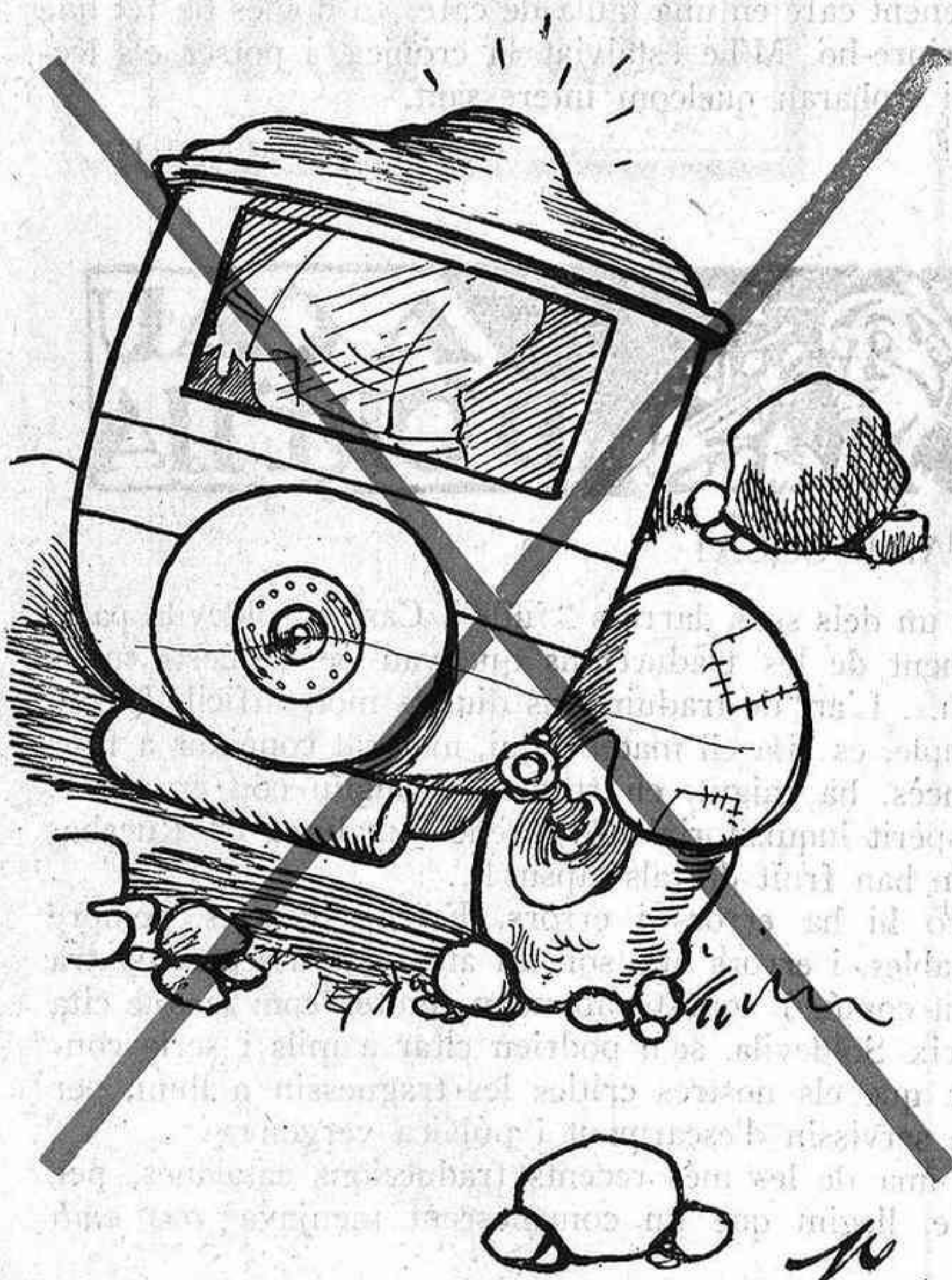
No us queixeu, que si ho haveu aguantat sis anys i dies, és que o teniu molta paciència, o sou mesells, o no us devia semblar tan malament com dieu ara.

Ara, que ja han tret la censura. Però, voleu dir que l'han tret, la censura? Nosaltres, la veritat, no ho acabem de creure. La censura és, per a nosaltres, com una mena de grip. Només hi trobem una diferència: que la grip autèntica se'n va un dia o altre, i aquesta fa veure que se'n va, i torna.

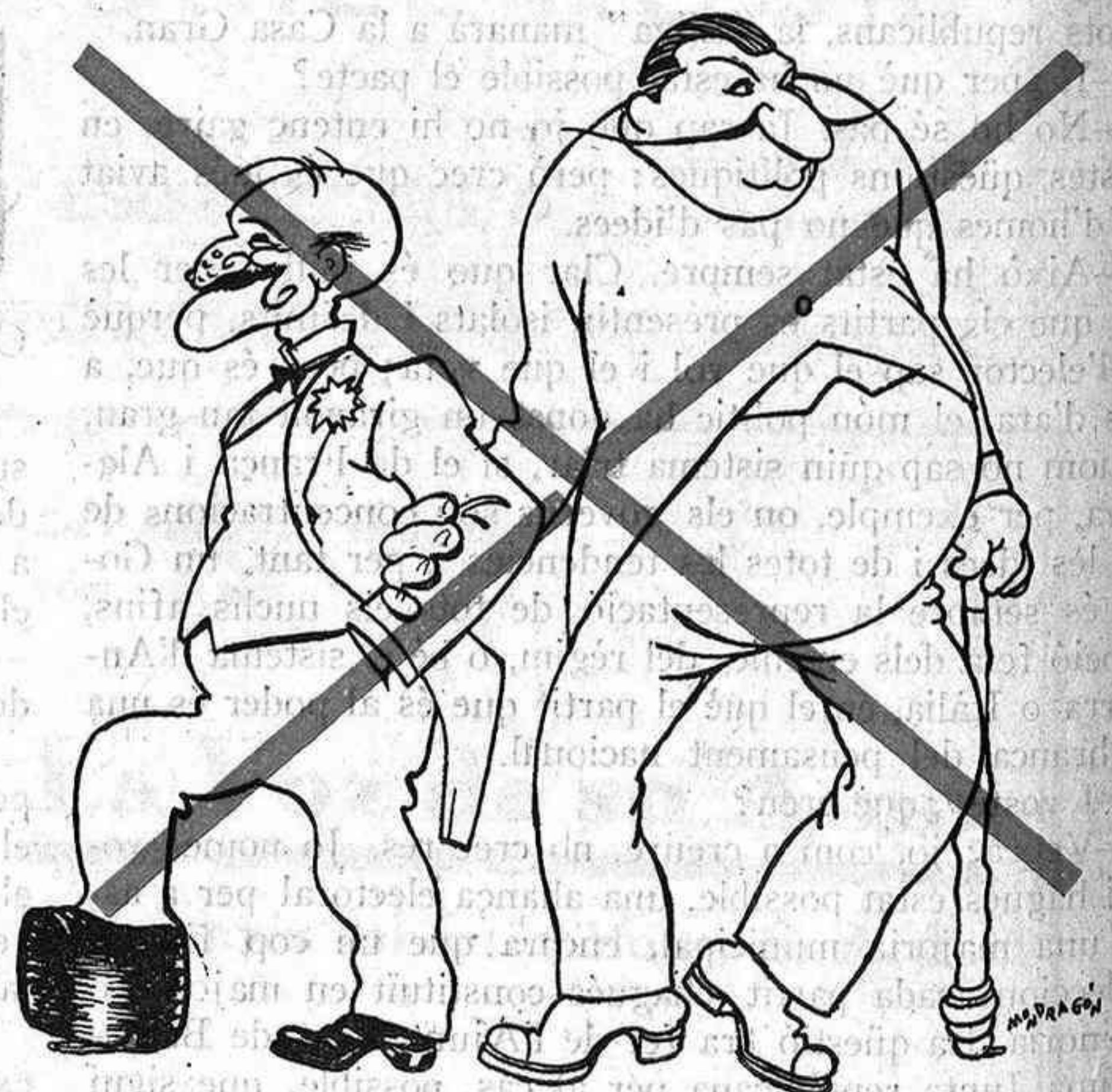
Ara hom diu que se n'ha anat la censura, que és com un dolor. Però la por que el dolor torni no ens deixarà viure tranquils. A més a més, com que ens han tingut sis anys amb la boca tancada, ara ens fa l'efecte que no sabem tornar a respirar.

Però, ens han deixat aire per a respirar?

VIRAI

Camí de la normalitat

La confraria dels coixos

Ja sabem de quin peu es dolen

Un viu

Un mort

Panorama polític

La ciutat de les pastetes

No hi ha dubte que Barcelona és una ciutat bruta. Això ho han pogut veure molts forasters que han vingut a admirar "el archivo de cortesia", i nosaltres, com a bons barcelonins, ens n'adonem cada cinc minuts. Sembla mentida que existeixi a la nostra ciutat un exèrcit de súbdits de l'escombra i la manguera. Hi és, però no se'l veu per enlloc. Els seus components són exemplars raríssims que tan sols es troben quilòmetre ençà, quilòmetre enllà. I, pel que paguem, hauriem d'estar millor servits i els carrers podrien estar nets com la palma de la mà.

Francament, el ciutadà barceloní és deixat de mena. Si menja pel carrer, escamparà els papers, tirarà la pell de taronja, les closques d'ou, la pell de banana, i no parará esment que la netedat és mitja vida i les rellicades l'altra meitat. Però si els ciutadans barcelonins no som gaire nets, què direm de l'Ajuntament, que té dictades unes ordenances que són lletra morta completament?

Quan arriba l'estiu, entra més pols al nostre estómac que mongetes. A l'hivern, anem tots enfangats, pitjor que si visquéssim a Vilanoveta del Camí. Tot l'any els carrers són bruts, salvant petites excepcions de barriades aristòcrates.

En tenim un exemple recent. Ha plogut a ciutat; per unes hores els cotxes ens han esquitxat els vestits i hem arribat a casa fets una llàstima. Però el fangueix, les pastetes de la pluja han durat fins que el sol s'ha cuidat de convertir-les en pols que ha aixecat núvols davant dels ulls.

No hem corregut gaire món. El suficient, però, per poder veure algunes altres ciutats sudamericanes, propícies a les tempestes d'estiu. Allà esclata una turbonada amb trons, llamps i aigua, i una hora més tard brilla un sol esfereïdor. Els de la neteja pública surten a tothora: fan córrer l'aigua, eviten el seu estacionament, i, quan ha finit la pluja, les mangueres netegen de fang carrers i voreres. Tantost el sol ha sortit, no queda ni rastre de la pluja, ni les pastetes.

Per què no pot fer-se ací? Hi ha carrers de la nostra ciutat que fan fàstic. Un llot negre, pudent, els cobreix dies i dies. La pols hi posa una capa grisenc a més tard.

Manca d'aigua? No. De servei de llimpiaesa? Tampoc. Deixadesa dels qui representen la ciutat en aquella casa que, per comptes d'Ajuntament, sembla el safareig del carrer de Portadores...

DOMÈNEC DIUMENGE

Santiago Rusiñol

La malaltia que des de fa un quant temps suporta el nostre venerable dramaturg i pintor, va empitjorar-se dies passats de tal manera, que semblaven presentar-se serioses complicacions.

No obstant, la fortitud del malalt i la intervenció del conegut metge que l'assisteix, pogueren vèncer, i una vegada més l'entrançable amic pogué tornar a la llibreria de L'ESQUELLA a fer-la petar.

Inútil dir quant celebrem la seva millora i com desitgem el seu total restabliment.

DEPORTS

Boxa

Encara que sigui amb un xic de retard, val la pena de parlar del combat de boxa celebrat a València entre Pistulla i Martínez de Alfara, per al campionat d'Europa del pes mig fort. Es presta a consideracions divertides.

Fins ara estàvem acostumats a veure els combats de boxa transcórrer dalt d'un ring. Els dos contrincants s'apinyolaven sota l'ull vigilant d'un senyor vestit de blanc, el qual, de tant en tant, feia com si se n'adonés i hi intervenia, per tal de fer-los parar. Entorn el públic, contemplant-ho.

Doncs bé. A València sembla que hi han implantat l'avantguardisme a la boxa.

No solament es barallen els de dalt del ring, sinó els del públic. I fa l'efecte que els que es barallen de debò són els de baix. Surten ganivets i "tronaors" a reluir, i el que s'hi troba pel mig, com per exemple l'àrbitre del combat, Mr. Schemann, queda desguarnit igual que un auto després d'una topada amb el tramvia de Badalona.

Els valencians amb aquest combat esperaven agafar el cel amb les mans del campionat d'Europa. I no agafaren res. El seu tigre d'Alfara va resultar un mal gatet, una mica mesquí, però jove i inexpert; enfront de Pistulla, gairebé un be. El qui es pensaven que havia d'esgarrapar, rebia, i rebia tant, que les cames se li plegaven. En un altre lloc, el públic hauria acordat prendre-s'ho amb re-

signació i conformar-se al final. Però a València, no. A València acordaren carregar els neulers de la culpa a l'àrbitre. I com que són exaltats, acordaren demostrar-li-ho d'una faisó palpable. Això és. L'esperaren amb la ferramenta engal·lada a la mà, amb garrots i rocs, i el van estovar de mala manera. Schemann va sortir-ne amb un ull de vellut, d'un cop de roc, empeltat de cop de puny. Duia el cos ple de blaus i l'esquena feta una macadura.

Tot perquè els escaldufaren el tigre. Sort, de totes maneres, que Mr. Schemann és un home que es fa càrrec de certa mena de coses, i disculpa els apassionaments d'un públic, quan aquest demostra, per bé que d'una forma barroera, el seu apassionament per un esport com és ara la boxa. I fins a un altre. Els més desmoralitzats de tots són els valencians, que creien, ingènuament, tenir un brillant amb el seu tigre. Aquest ha demostrat ésser l'home destinat a rebre i aguantar el tipus, sempre i quan es trobi enfront d'un boxador que sàpiga l'ofici.

Futbol

Barcelona-Irún

Guanyà el Barcelona per cinc a tres un partit interessant. Que el Barça guanyà s'ha de dir sempre—això és axiomàtic—que el partit ha estat interessant. És el més que podrem dir. Aquest any, amb el Barcelona no ens podem fer il·lusions, ja. Fa el seu fet, compleix més o menys, però no ens arriba a electritzar. Per altra part, resulta que es troba al quart

lloc de la classificació. Per ara no hi ha perill que pugui o que baixi. Que quedi a tercer, a quart o a cinquè lloc, ens és completament igual.

En aquest partit es distingiren En Piera i En Sagi. "Els veterans". Són els bons encara i quan volen demostrar-ho, demostren que passen la mà per la cara al jove dels més pintats.

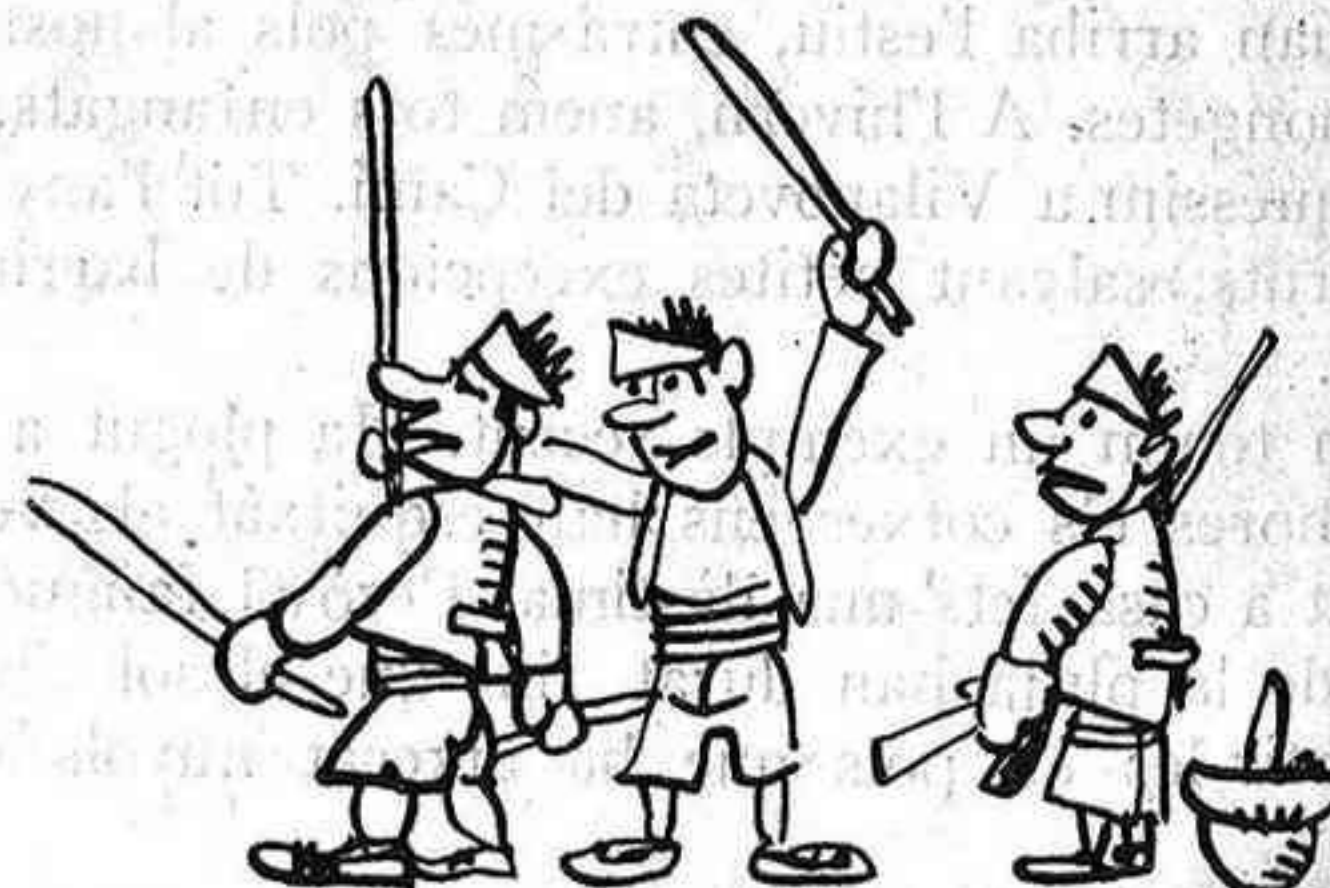
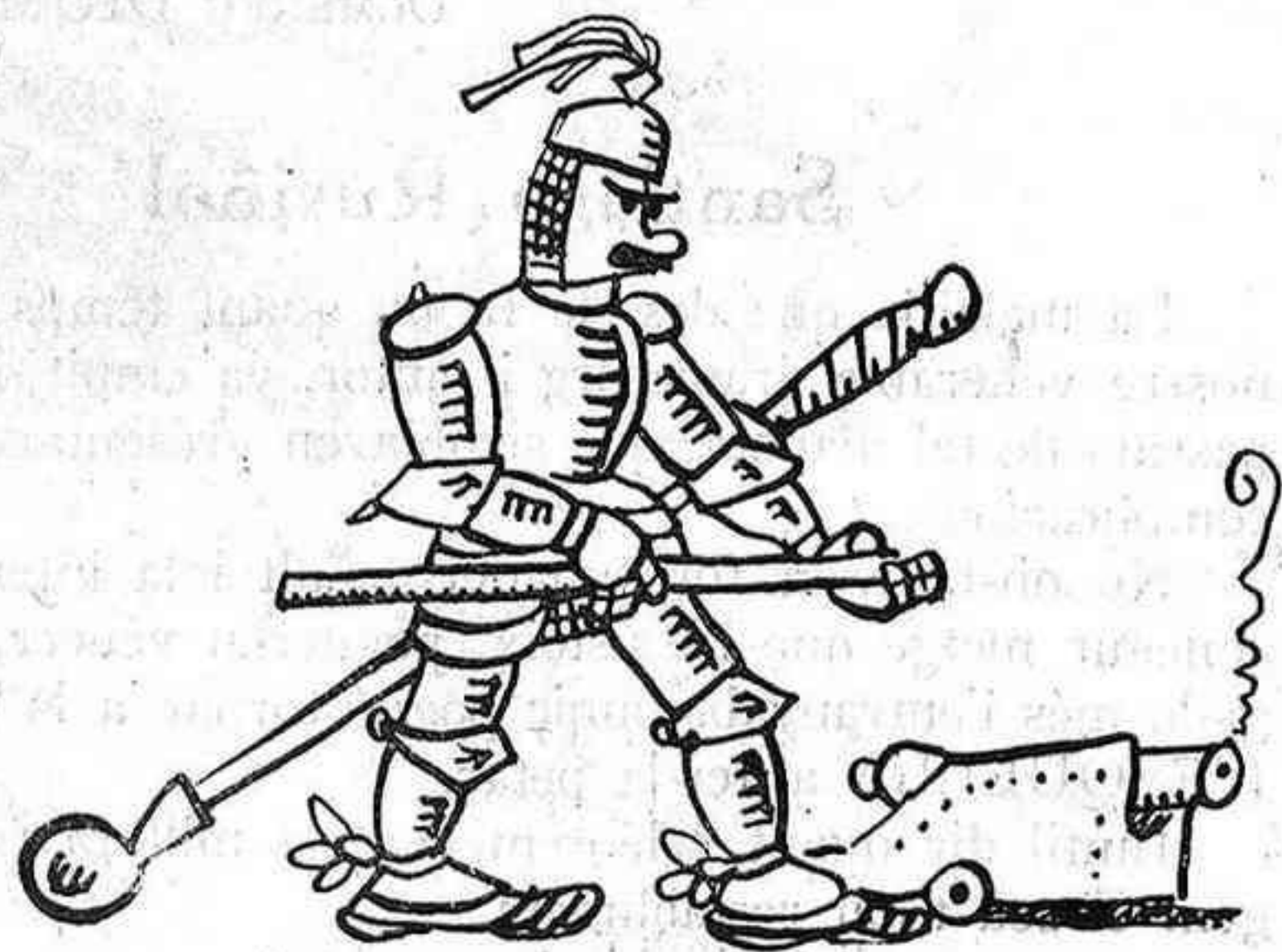
❖

L'Europa també va guanyar per tres a zero. I guanyà a l'Espanyol! Fixeu-vos, com deu estar actualment aquest equip. Si l'Europa, que per tal de perdre, està disposat àdhuc a perdre el camp de joc i el defensa Bigueres, es baralla amb l'Espanyol i el guanya, evidentment, és degut a què el pobre Espanyol es deu trobar en estat de catalèpsia o poc menys.

El bo del cas és que va dominar gairebé tota la primera part i part de la segona. Doncs, ni així. Hi manca En Padrón en aquest equip i potser hi sobra aquell davanter que, en llogar-lo, hom ens digué que era una metralladora xutant, l'Edelmiro. I hi havia un altre jugador, que ell tot sol feia un equip—ara es dedica a la literatura—, En Zamora. I d'ençà que li manca aquest i aquell, ja no hi juga, per acabar-ho d'adobar, el pobre Espanyol va molt més de corcoll que l'Europa.

I així està. Al setè lloc de la classificació i a punt d'anar a parar al darrer, per poc que li donessin una empenteta. Amb un xic de constància i de sort, és fàcil d'arribar-hi.

GOL-KIK

La batalla

Un segle: XX!

Un any: 1931!

Una data: 23 d'Abril.

Un esdeveniment: La diada del Llibre.

El Diccionari conté les paraules d'un idioma. Sense idioma, no s'entendrien els homes, no podrien comunicar-se les idees, els pensaments, els amors, la bondat.

Si d'aquestes coses se'n forma un "llibre", hi ha paraula més bonica que aquesta?

Impossible!

El llibre és la cosa més sublim que hi ha damunt la terra.

Sense els llibres no es podria estudiar ni s'hauria inventat res.

Si el llibre és la font del nostre esperit on anem a beure tots, rendim-li homenatge, deixem que passi davant de tot, i en passar davant nostre, fem la reverència més respectuosa i alcem la mirada vers el llibre.

Aprenquem a estimar-lo com si fos el nostre pare, un fill nostre; el llibre és la joia més preuada que hi ha al món.

Cal emprendre una ofensiva: Contra Carnera, Dante; contra Uzcudun, Cervantes; contra Charpentier, Voltaire.

Es necessari aquest combat. Contra la ignorància, EL LLIBRE!

ANGEL S. ESCÓ

Modernisme

Els corrents moderns ho invadeixen tot i, està clar que al canvi, tothom fa el que pot;

els costums es perden, tot es modernitza

i als moralistes això els fa la guitza.

Si les rebesàvies altre cop vinguessin

i certes cosetes del jovent veiessin,

ja sigui en un "cine", ja sigui en un ball,

res m'estranyaria que moltes diguessin:

"Joves, sosteniu-me, que em vindrà un treball".

La moda és la cosa que més voltes fa:

si ahí anaven curtes, avui llarga es va;

i a les pobres noies fins el cap els roda

ja de tantes voltes com dona la moda.

Abans les donzelles duïen unes trenes

llargues i sedoses, de cabell ben plenes,

oh, que els trobarien ridículs i estranys,

els caps de les noies, que avui semblen nenes

i a lo millor tenen més de quaranta anys!

En l'ordre polític tot ha canviat,

i amb això les dones bastant hi han guanyat;

en aquest aspecte, la reforma és bona:

posem per exemple els drets de la dona.

A tots els països i també aquí a Espanya

han dit que les dones tenen molta manya

i alguns càrrecs d'home els fan millò i tot;

ja que així ho diuen, gens, doncs, no m'estranya

que una dona fumi com un homenet.

JOSEP M.ª MIRÓ

Cap a Núria

22 de març. Ja ha començat la primavera. El dia és esplèndid.

Les 8 del matí. Un tren especial surt de l'estació del Nord amb els convidats, fins a Ribes. En aquesta població s'inaugura un tren que va des de Ribes a Núria, passant per Caralp.

Durant el trajecte es contempla un variat i esplèndid panorama d'una bellesa insuperable, muntanyes regalades, cascades gelades, neu per tot arreu.

A dos quarts d'una arribaren els trens a la vall de Núria, cobert completament de neu.

A mig dia els convidats foren obsequiats amb un banquet al nou Hotel Núria, que fou presidit per les autoritats i consellers de la Societat de Ferrocarrils de Muntanya a Grans Pendants.

Realment és una gran obra la que ha portat a terme la dita Companyia.

Aquest tren de cremallera que munta fins a Núria a 2.000 metres d'altura, és el primer que s'ha construït a Espanya per tracció elèctrica per corrent continu a 1.500 volts.

Catalunya s'enorgulleix de portar a terme aquestes obres que converteixen Núria en el lloc predilecte dels amants de la neu, i d'altres excursionistes.

Segurament Núria, per la comoditat en fer-ho, serà visitada per tot Catalunya.

Felicitem la Companyia per l'esforç colossal que ha fet salvant tota mena de dificultats, i pel material emprat. tot "dernier cri".

Encara té pretensions de guanyar el concurs.

Capricis i paradoxes

ECLIPSI TOTAL

“El Sol”, de Madrid, que, en les tenebres de l'Espanya tradicionalista, inquisitorial i catòlica, feia una llum tan pura; i aquella “Voz”, que feia un dring tan clar quan cridava contra la illegalitat o la injustícia, acaben de morir. Es a dir, per un d'aquests jocs de mans de les finances, en els quals no hi té pas res a veure l'esperit, han passat a unes mans palatines. Els homes que li donaven vida, que hi encenien els seus focus, han plegat. Els nous amos no hereten més que uns títols i unes màquines. Ben poca cosa! Car un diari no és més que l'ideal que l'inspira i els homes que el fan. Suprimiu-li a un diari el seu ideal, canvieu-li els seus homes, i no tindreu més que un cadàver. I ja veureu com els cadàvers de “El Sol” i de “La Voz” es refredaran ben aviat en les mans dels nous amos i irradiaran per tota Espanya un tuf de corrupció.

La pèrdua de “La Voz” i de “El Sol” és greu per a l'Espanya liberal. Aquests dos grans rotatius donaven a la Premsa madrilenya un gran to i fins feien que ens la miréssim amb enveja. Eren una finestra oberta, en l'Espanya inquisitorial, de cara a Europa, i hi feien circular aires de llibertat i n'esbandien una mica l'olor de convent, de presó i de cementiri. Ara, en la Premsa madrilenya, amb aquests dos diaris sense ànima, amb “El Debate”, amb l’“A B C”, amb “Ahora”, hi predominarà un rogallos to reaccionari.

Cal desitjar, per bé de tots, que les tenebres en què deixen les terres de llengua castellana la desaparició de l'esperit liberal de “La Voz” i de “El Sol”, no siguin durables. Que no donin temps a què els presagis que acompanyen els eclipsis siguin una realitat en aquesta pobra Espanya supersticiosa i fanàtica. Cal que els homes de “El Sol” encenguin ben aviat, i ben alta i ben noble i ben pura, una nova lluminària.

DOMÈNEC GUANSÉ

—I vós, què me'n dieu, de les eleccions?

—Jo? No res. No puc opinar. No tinc dret a dir res. Els qui suquem a la xocolatera de la Casa Gran, hem d'ésser neutrals.

—Però, no sou republicà, vós?

—Faci el favor de no comprometre'm, indiscret! Que vol que em jugui el pa?

—Jo creia...

—Jo també! Però val més creure-ho que anar-ho a veure, sap? I ací, hem de respectar la sopeta. Igual ens hem de “quadrar” pel senyor Massot, que pel Calvo Sotelo número 2, que pel senyor Garriga. I com que pels que vindran també haurem de fer el mateix...

—Voleu dir que no us seran més plaents els nous regidors? Heu de tenir present que seran ciutadans com vós i jo, elegits pel poble, la major part dels quals no sabran el què s'hi pescaran...

—Ja pescaran aviat, ja!

—Voleu dir?

—Està clar que sí, home. Si els d'avui tiren de la rifeta sense comprar cap dècim, els de demà, creient-se tenir tot un bitllet, comteu!

—Sou molt pessimista!

—La pràctica me'n fa ésser. Si vós haguéssiu viscut tants i tants anys entre representants del poble, votats per ell, que sempre s'han distingit fent sacrificis amb la mà dreta i parant l'esquerra. Si vós estiguéssiu assabentat que la camisa de la pubilla està empenyorada fa una colla d'anys i que ni els monàrquics, liberals, carlins, republicans, lligueros ni indefinits no han trobat mai la papereta per desempenyorar-la, l'experiència us hauria demostrat que, en passar el dintell d'aquesta porta de ferro, hom s'empeita amb els seus antecessors.

—Em feu quedar de pedra.

—Doncs no hi quedeu, amic. I no em feu garlar més, perquè jo no puc parlar; sóc neutral, sabeu? Manin els qui manin, haig de saludar-los com un “quinto”, i a les meves velleses això ja no m'escau gens.

—Però, no us havien prohibit de saludar així, des de la caiguda del dictador?

—Sí, però com que va pujar-ne un altre i un altre, hem hagut de continuar “quadrant-nos”. El mal és que la cosa sembla anar per llarg...

—No ho creieu. S'acosten esdeveniments...

—El que s'acosta és el “cabo”. Apa, guilleu!

Art i Artistes

“BARCELONA VISTA PELS SEUS ARTISTES”

La ciutat nostra, moderna com una avençada d'Europa per als viatgers transatlàntics; de reconcs romàntics, relíquies de temps passats; ajaçada al peu de les muntanyes i de cara al Mediterrani blau, té inspiració per tot hom qui sigui capaç d'impressionar-se davant d'un espectacle polifacètic, com és el del cap i casal de Catalunya.

Sense distinció de matisos, des del pintor més polític i passat de moda fins l'avençat de procediments revolucionaris, han respost a la iniciativa del Círcol Artístic amb l'entusiasme que es mereix la idealitat del concurs i l'ample criteri amb què varen cursar-se les invitacions i va fer-se la tria dels jurats.

A l'exposició de Montjuïc es veuen paisatges dels voltants de la ciutat, reconcs de Barcelona vella, amples perspectives ciutadanes, marines de la costa i renegrits trosos del port. Per no mancar-hi res, hi ha fins una abundor de terrats que faria la felicitat dels gats barcelonins, si a les marruixes les deixessin entrar al Palau de les Arts Decoratives.

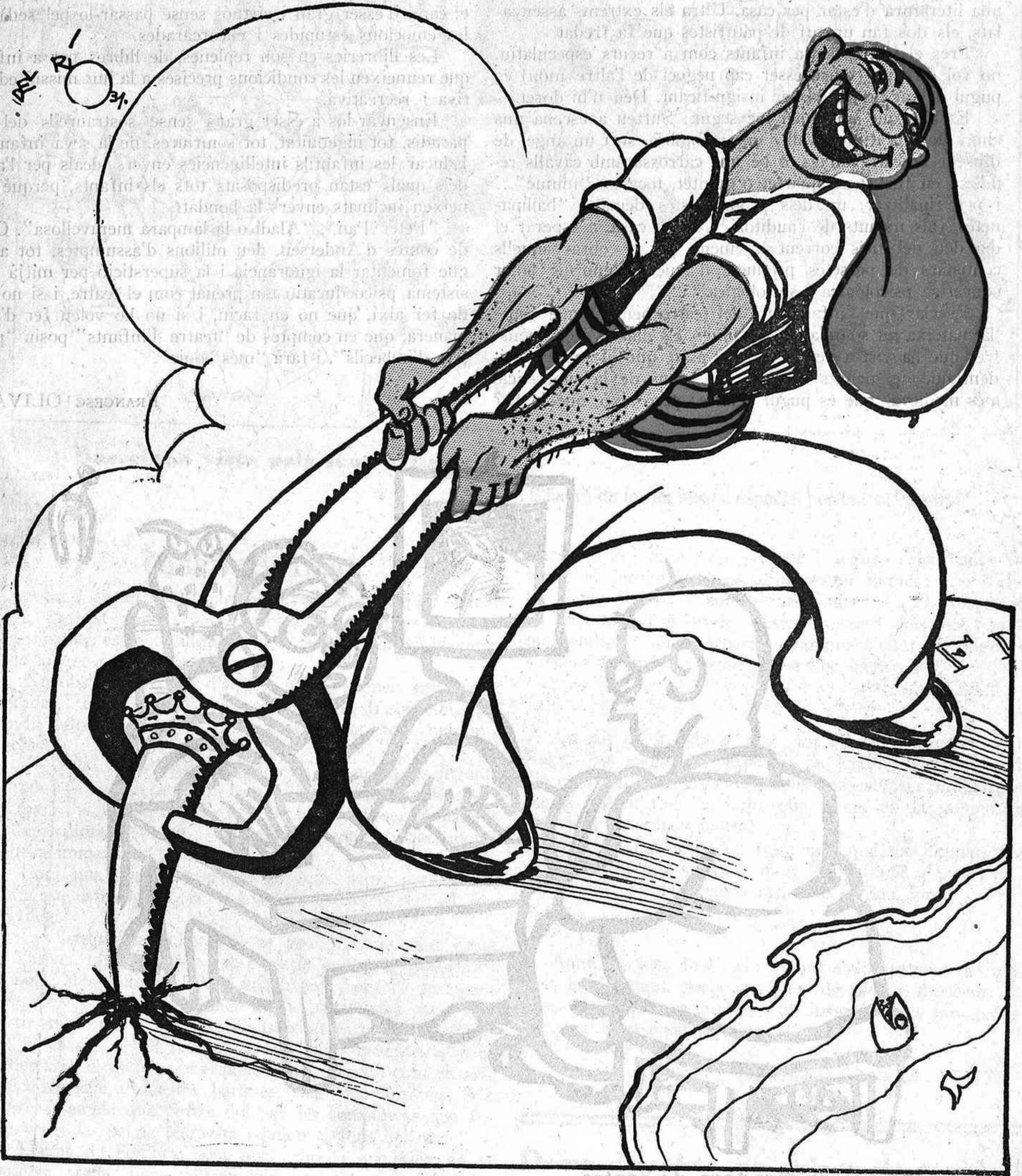
Resulta impossible detallar l'exposició en una sola revista a cop d'ull; per això ho deixarem per la propera setmana, i llavors parlarem de les obres triades pel jurat com a millors o més representatives. De moment sols pot dir-se que les coses fetes com les fa ara el Círcol Artístic, amb entusiasme, bona fe i coneixement de causa, tenen que sortir bé per força.

Ja es prepara—no podia mancar-hi—una còpia o un piagi d'aquest concurs; si no canvien els organitzadors i pretenen seguir com fins ara, fent-s'ho tot ells, sense donar cabuda als elements verament artístics, pronostiquem un fracàs.

Mentrestant, l'enhorabona als nostres pintors i al nostre Círcol.

BORIEL

El Teatre d'infants

—Apa, una empenta mes, i ja és fora!

El Teatre d'infants

A Barcelona patim dos autors que es dediquen a escriure obres de teatre per a infants, que no cal anomenar, perquè el públic els coneix de sobres.

L'un signa amb nom propi, l'altre amb un pseudònim que vol ésser catalaníssim, però que no passa de carrincló. El primer dels esmentats autors té la dèria d'emprar una literatura encarcarada i de l'any de la "naneta"; l'altre usa una literatura d'estar per casa. Ultra els extrems assenyals, els dos fan un tuf de patufistes que fa fredat.

Pres el teatre per a infants com a recurs especulatiu, no vol dir que (sense ésser cap negoci de l'altre món) es pugui deixar de banda per insignificant. Déu n'hi doret.

Es allò que en diuen toc segur: Surten a escena uns chors de bruixes a cavall d'una escombra, surt un àngel de dins de l'escalfapanxes, o bé una carrossa amb cavalls retallats en fusta; un quartet o quintet, toca un "minué"... i per finalitzar, un dels protagonistes demana "ballmanetes" als menuts de l'auditori, i cap a casa, a esperar el dia deu del mes corrent o vinent, per a cobrar aquells centenars de pessetes producte d'aquella "enorme labor educativa psicològica i sociològica".

Es clar que l'infant surt del teatre pensant que aquella mateixa nit somniará les bruixes, els diables i els monstres que ha vist a l'escena; però això, què hi fa? Es evident que de menuts se'ls fa ja esclaus de la superstició més medieval que es pugui vendre; però això, què hi fa?

S'agafen uns contes il·lustrats d'En Panxampla o En Bernat Xinxola, i se'n fan de noves...

D'ençà de "La Ventafocs", que, sense ésser cap originalitat, reunia les condicions per aquesta mena d'espectacles, sense oblidar "La mort de l'escolà" i darrerament "El gat amb botes", estrenat en el teatre Romea, no hem vist, i ho lamentem, un sol espectacle d'infants que mereixi anomenar-se així.

La missió educativa d'aquesta mena d'autors és més delicada que per als altres. Al menut se li ha de mostrar el camí d'ésser gran i virtuós sense passar-lo pel sedàs de les emocions estúpides i encarcarades.

Les llibreries en són replenes, de llibres per a infants que reuneixen les condicions precises a la llur missió educativa i recreativa.

Ensenyar-los a ésser grans sense sostroure'ls del bell paradís, tot ingenuïtat, tot somriures, de la seva infantesa. Educar les infantils intelligències envers ideals per l'abast dels quals estan predisposats tots els infants, perquè tots neixen inclinats envers la bondat.

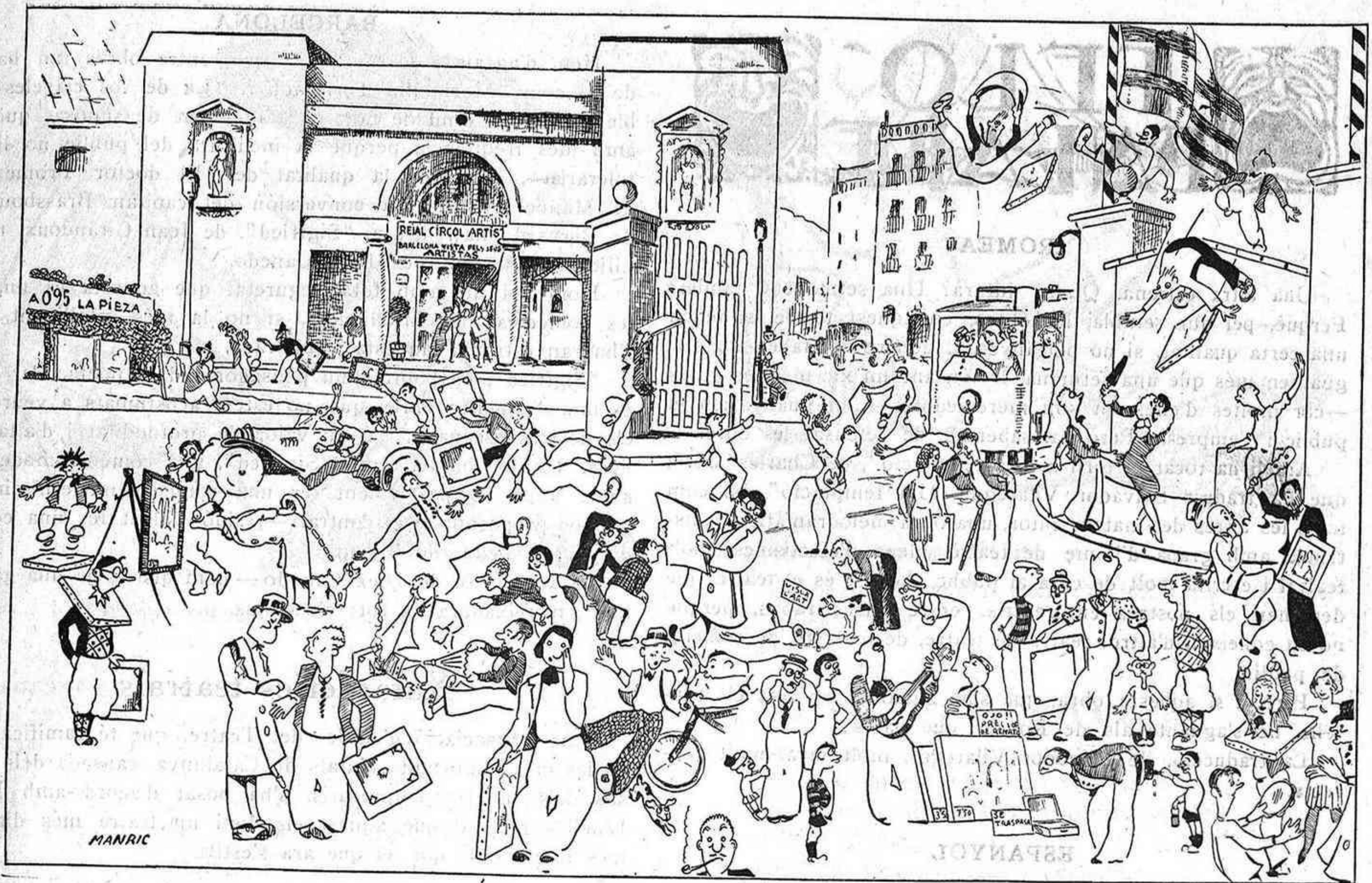
"Peter Pan", "Aladí o la làmpara meravellosa". Cents de contes d'Andersen, deu milions d'assumptes, tot abans que fomentar la ignorància i la superstició per mitjà d'un sistema psicoeducatiu tan preuat com el teatre, i si no s'ha de fer així, que no en facin, i si no ho volen fer d'altra manera, que en comptes de "teatre d'infants" posin "planters d'imbecils", i farà "més bonic".

FRANCESC OLIVA

A casa la tiradora de cartes

—Si tomo carta, surt el rei.
—Doncs, que surti!

Barcelona vista pels seus artistes

Insensibilitat

Aquest és un poblet pintoresc, la base del qual el mar besa. Aquest poblet, però, sembla molt pobre. La gent que l'habita és molt humil: viu de lo que cultiva al camp i de lo que pesca al mar.

No obstant lo joliu d'aquest poble, al meu amic no li agrada... Ell el voldria més modernitzat, i, sobretot, que no hi faltés la senyorial colònia estiuejant, tota buidor i egoisme.

Petit, blanc, recollit porugament al peu de les ingents muntanyes, i al davant seu, com a límit — límit immens —, el mar, l'imponderable mar, amb totes les seves bellesa enlluernadores. A dalt, aire sa de pineda; a baix, meravellosa immensitat líquida.

Com una corona caiguda als seus peus, però d'una grandesa esfereïdora, és la platja que constitueix el seu privilegi.

Les barquetes multicolors es gronxen suaument prop de l'arena, tan finíssima que es diria que, més que arena, és pols. Més endins, s'albira una massa fosca de barques pesqueres; tant és lo planer de la platja, que no poden sortir més enfora. Un aire d'austeritat caracteritza aquestes barques; és el record de les lluites cruentes sostingudes amb el mateix mar que ara les gronxa, com en una cínica carícia. Aquestes barques, més que fosques, són negres; sembla que portin dol per les companyes que foren vençudes per la tempesta i jauen al fons del mar.

Fruint de l'ombra, sota una arbreda que neix en la mateixa arena, unes velletes que, per la morenor i les arrugues del seu rostre, es dirien millenàries, sargeixen

S'haurà de fer un museu especial per tants "quadros".

unes xarxes amb gest pacient i segur. Encorbades damunt el jeroglífic de cordill, resten mudes; cap d'elles no té res per dir — han parlat ja tant! —. O, potser, les ha emmudit el dolor de l'absència eterna dels que anaren mar endins i no retornaren. Damunt d'elles ha caigut el silenci i la pau infinita d'aquest lloc meravellós.

* * *

La nit ha invadit el mar; tot va desapareixent en la fosca. Els estels ja parpellen en l'atzur. Per la banda d'occident i entre els cims de les majestuosos muntanyes, crema l'últim raig de llum, que fineix en la immensitat com una esperança morta.

Del bell poblet no en resta més que uns llumets tremolosos; tot està quiet, somort. El miracle de la vida i l'encís del paisatge reneixeran amb el nou jorn.

* * *

Aquest poblet dels meus amors, l'allunyament del qual posa en la meva gorja angúnies de plor i llàgrimes als ulls, és, però, tan humil, tan insignificant, tan pobre, que... al meu amic no li agrada...

SANTIAGO GARCÍA PONT

**Demà, dissabte, no deixeu de comprar
"LA CAMPANA DE GRACIA"**

ROMEA

Una altra estrena. Quant durarà? Una setmaneta, també? Perquè, pel que sembla, les obres, en aquest teatre, si tenen una certa qualitat, si no pertanyen al gènere analfabet, no s'aguanten més que una setmana. Defensant un xic més les obres—car moltes d'elles en són mereixedores—, hi guanyarien el públic i l'empresa. Però cal saber-ne, de defensar les obres

Ara li ha tocat el torn a "La temptació", de Charles Merè, que ha traduït Salvador Vilaregut. "La temptació" és, com totes les altres del mateix autor, una obra melodramàtica, construïda amb grapa d'home de teatre, plena d'efectismes, molt teatral i escrita molt de cara al públic. Aquest és el teatre que demanen els nostres empresaris, entre altres raons, perquè no en coneixen d'altre: teatre de teatre, de mala fe, de comerç, de públic.

Però, i si aquesta obra, que s'ha aguantat en tots els cartells, no s'aguanta als de Romea, què passa?

La traducció, de Salvador Vilaregut, molt viva, molt correcta.

ESPANYOL

"El regiment de l'amor" es titula el nou vodevil que ens ha donat la companyia de Josep Santpere. Es obra d'escàs valor literari i teatral, però té algunes situacions—sobretot en el primer acte—força ben ensopegades.

La interpretació, ben discreta.

POLIORAMA

La companyia de Camila Quiroga—actriu força intel·ligent i a la qual cal agrair la incorporació al seu repertori de dues obres d'autors catalans—ha estrenat "Un drama rus", de Margarita Nelken, segons l'anunci dels diaris. Els cartells són més explícits i ens indiquen que es tracta d'una adaptació de "El crim de Vera Mirtzeva".

D'aquesta obra en coneixíem nosaltres la traducció castellana, editada per Maucci, que en feren els senyors Fernando Accame i Ricardo Lahoz. I la versió que Lluís Capdevila i Enric Lluelles ens en donaren i que l'any passat representà, esplèndidament, Maria Vila a Romea.

Nosaltres creiem que, quan una obra és ja traduïda i hom no pot millorar la traducció, el millor és deixar-ho córrer. Però es veu que la senyora Margarita Nelken no és de la mateixa opinió. La senyora Margarita Nelken ha fet una adaptació desgraciadíssima i poc intel·ligent, suprimint escenes i tipus tan importants com el de "L'afinador" de l'últim acte. Tot això no pot fer-se si hom no té una autoritat que no té, en el teatre, la senyora Margarita Nelken.

Altrament, per què "Un drama rus", quan no es tracta d'una obra d'ambient, en la qual l'ambient tingui una màxima importància? La dramàtica de Urbancer és essencialment occidental, està marcadament influenciada pels italians i els francesos. Drames russos, ètnicament russos, són els de Txekov, els de Gorki, els d'Andreiev, però no "El crim de Vera Mirtzeva".

De manera que "Un drama rus", no, senyora Margarita Nelken. Sobretot quan hi ha una traducció tan perfecta i honrada i respectuosa com la dels senyors Accame i Lahoz.

BARCELONA

Hem d'agrair a Carme Díaz que, entre obres tan baixes de to com "Mariquilla Terremoto", "La de los claveles doble", etc., ens doni de tant en tant—hem de suposar que no amb més freqüència perquè la incultura del públic no li ho toleraria—, obres de la qualitat de "El doctor Prometeo", de Manuel Abril, "La conversión del capitán Brassbound", de Bernard Shaw, i, ara, "Sigfried", de Jean Giraudoux, magníficament traduït per Díez Canedo.

Hom pot dir amb tota seguretat que aquesta és una de les comèdies més intel·ligents, si no la més intel·ligent, que s'hauran estrenat aquesta temporada.

"Sigfried", és l'obra d'un pensador i d'un poeta. Per tant, és una d'aquelles obres que no estem acostumats a veure en els nostres escenaris. Té un valor de profunditat i d'alta bellesa. L'autor ha fet, amb "Sigfried", una comèdia moderníssima. Però no pas volent fer una comèdia moderníssima—tampoc proposant-se el contrari—, sinó volent fer una comèdia digna, bella, intel·ligent.

La traducció, de Díez Canedo—nom que és ja una garantia—, mereixedora de tots els elogis.

Xafarderies teatrals

Que l'Associació d'Amics del Teatre, que té ramificacions en les més importants ciutats de Catalunya, cansada dels abusos dels nostres empresaris, s'ha posat d'acord amb Enric Lluelles per tal que aquest els doni un teatre més digne i més interessant que el que ara s'estila.

Que no hi ha públic per al teatre líric català. Ço que no hi ha és direcció ni bon sentit. En canvi, hi ha massa interessos creats i massa "salvadors" analfabets.

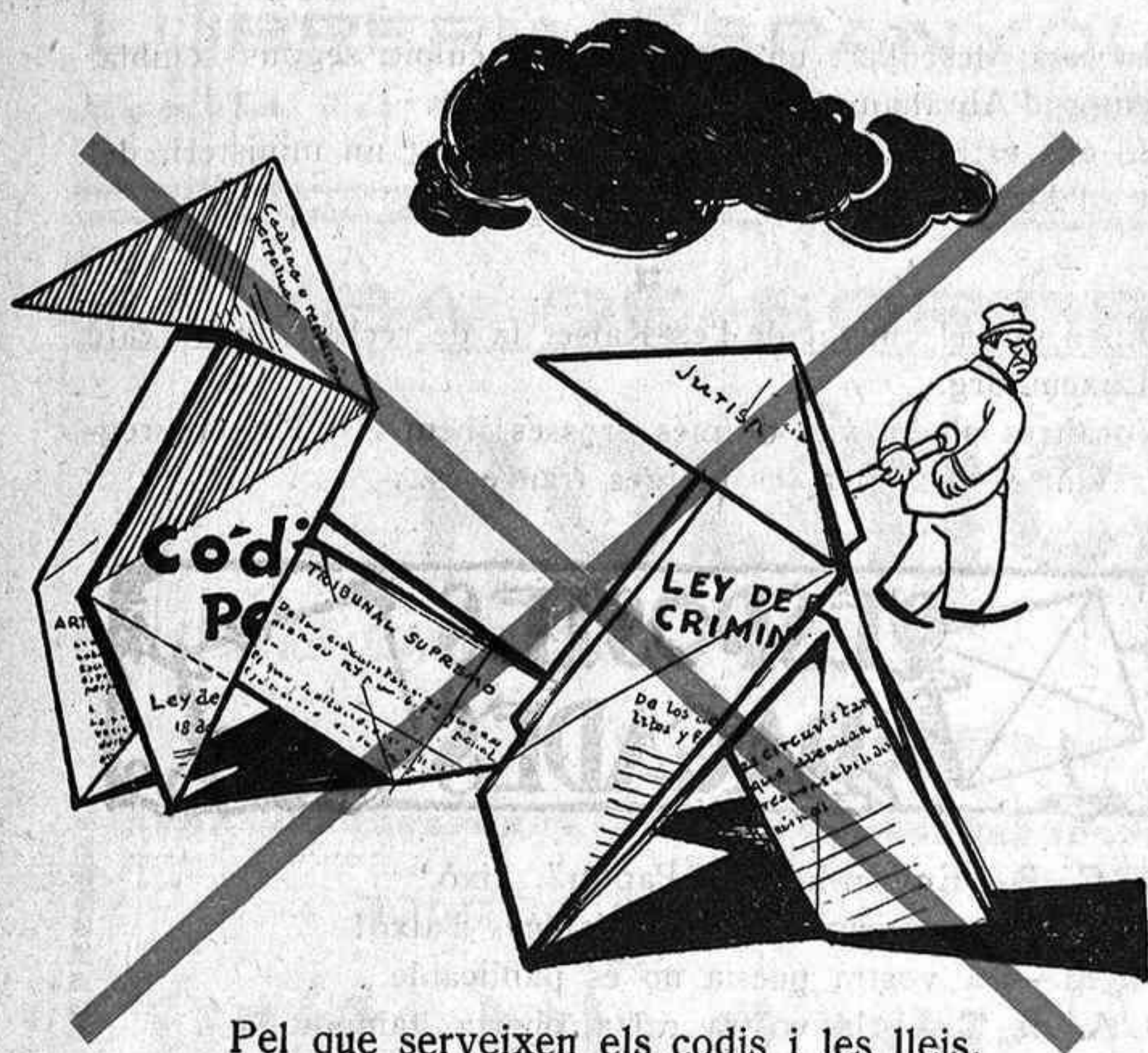
COMARCA DEL VALLÈS

Editat per la Casa del Vallès, s'ha publicat aquest primer volum de la Biblioteca d'estudis comarcals. Es dedicat al Vallès i el componen un extens i documentat assaig geogràfic de Pau Vila sobre el Vallès; unes notes de F. Maspons i Anglès sobre "Granollers, carrer de Barcelona"; un petit, però interessant, estudi de Carreras i Candi dedicat a "Algunes paraules toponímiques del Vallès"; un altre estudi, de Miquel Carreras i Costajusa, "Per la història espiritual del Vallès: la vida íntima de Sabadell"; un assaig intel·ligent i agut de Joan Sacs sobre "El Vallès i la conservació de monuments"; unes notes de S. Cardús, dedicades a la "Espiritualitat montserratina de Terrassa"; un estudi de Jacint Elies sobre els "Desviaments del Llobregat i de la riera de les Arenes", i un estudi molt interessant de Joan Amades sobre els "Balls populars del Vallès".

Cal destacar d'aquest volum, digne d'elogi, però, en llur totalitat, els treballs de Pau Vila, Carreras Candi, Joan Sacs i Joan Amades.

EN JOAN DELS MIRACLES i LA RESCLOSA, drames d'Ignasi Iglésies. V volum de llurs Obres Completes. Pròleg de J. Estadella i Arnó.

Dues obres ben característiques d'Ignasi Iglésies, ben representatives del seu esperit noble i generós. Fa temps que

Pel que serveixen els codis i les lleis.

Farmacopea política

—Aquest malalt cada dia necessita medicines més difícils.

per l'estupidesa dels empresaris, no es representen. Sols, de tant en tant, alguns aficionats en donen una representació escadussera. Cal agrair aquesta bona voluntat.

Ja que no podem veure representats aquests magnífics dramas d'Ignasi Iglésies, podrem llegir-los en aquesta edició pulcra i bella de "Mentora". I, qui sap!, potser hi sortirem guanyant.

NOSOTROS. Buenos Aires.

El número d'aquesta important revista — una de les més importants del món —, que dirigeixen Alfredo A. Bianchi i Roberto F. Giusti, publica articles, versos i estudis de M. Punyet Albertí, Arturo Montesano, Salomon Wapnir, López Pahuero, Suárez Cabimano, Mayorino Ferranà, Cayetano Donnís, Varela de Ghioldi, Díaz Carvalho, Suàiter Martínez, Prendez Saldias, Anderson Imbert, Cèsar Vallejo, Juan B. González, Francisco Contreras, Antonio Aita, Francisco Romero, Fernández Moreno i Roberto F. Giusti.

BIBLIOGRAFIA DE JOSÉ ENRIQUE RODÓ, per Arturo Scarone.

Arturo Scarone és un savi, un professor i un artista del llenguatge. A Montevideo — una de les ciutats més lliures i civilitzades d'Amèrica — ocupa, molt dignament, el càrrec de director de la Biblioteca Nacional.

Arturo Scarone és un enamorat del llibre, de la cultura, de la civilització. La seva labor, molt important, és ben digna d'elogis. D'entre ella cal destacar-ne "El libro y sus enemigos", "El gaucho", "Uruguayos contemporàneos", "Apuntes para un diccionario de seudónimos y de publicaciones anónimas".

Ara ha publicat, aquesta "Bibliografia de José Enrique Rodó", dos volums de nodrida lectura plena de fervor i d'intel·ligència, en els quals es glorifica un dels pensadors més profunds del temps modern.

ALPHA

ALTRES LLIBRES REBUTS

"Paradisos oceànics", d'Aurora Bertrana.

"Los generales mueren en la cama", de Charles Yale Harrisson.

"Paz", d'Ernst Glaeser.

"El roig i el negre", de Stendhal.

"Ruta", de Ramon Tor.

Per què, senyor!...

Vós, Senyor, que sou dins de cada cosa,
motor, àrbitre i autor del rusc universal,
Vós que ens donàreu una ànima sensible
al bé i al mal,

Vós, que féreu la mar i l'estelada,
el lliri i el color,
i l'ombra i el riure i la paraula,
i els núvols i la font,

Vós, Senyor, que moveu la nostra vida
amb la llum de la fe,

Vós Senyor, que moveu la nostra vida
i ens doneu l'aliment,

Per què, Senyor, aquell infant no parla?...

Per què no pot dir mare molt o poc?...

Per què li negueu la joia immensa
de dir "mareta del meu cor"?...

Per què aquell altre no coneix el rostre
d'aquella santa que per ell sofrí?...

Per què no pot veure-la somriure?...

Per què els seus ulls sempre seran de nit?...

Vós, Senyor, que sou dins de cada cosa
i ens ensenyeu l'amor,

Per què aquelles cametes són inertes?...

Per què mai no podran sostenir el cos
d'aquell infant que vol córrer a la falda
de la mareta que el va posar al món?...

Per què les flors i els rius i l'estelada
mai no podran veure-les els orbs?...

Per què el camí que du al cementeri,
on els seus dormen, mai no serà dolç
per l'infant de les cames inservibles?...

Per què els cants dels ocells, si l'infant
no podrà ni sentirlos ni imitar-los?...

Per què, Senyor?...

Vós, Senyor, que sou dins de cada cosa
motor, àrbitre i autor del rusc universal,
Vós que ens donàreu una ànima sensible
al bé i al mal,

per què negueu la joia de la vida,
la joia de coneixe-us, als infants?...

V. FORCADA-OBIOLES

Si no que es tracta del títol d'una pel·lícula, en llegir "El rey de los frescos", ja hauríem sabut de qui es tractava. I per cert, que no hi ha qui el guanyi.

Mentre Ortega i Gasset i el Ministre de Finances es tirotejaven, va pujar la lliura.

Però, clar, els governants deien que no passava res.

Definitivament, serà aixecat en el lloc que reclamaven els ciutadans, el monument a Pi i Margall.

Definitivament, sempre i quan no torni a ésser regidor En Garriga-Nogués, que es veu que és dels tossuts.

Dos aviadors de la nostra Escola han efectuat un viatge d'anada i de tornada d'ací a Canàries.

Saludem la seva gesta, que si no ha marcat cap "rècord", quan menys ha demostrat que som gent d'alçada.

Com que ja no es parla de revolució ni de canvi de règim, Pic i Pon serà, ara, constitucionalista.

Sols li demanem que se situï d'una vegada i no faci ballar el cap als lectors dels seus diaris.

Sembla que ha estat trobada la fórmula relativa al dèficit de l'Exposició. El Govern donarà uns quants milions i es quedarà els edificis del recinte.

No podria pagar la resta i quedar-se tota la muntanya?

Perquè, tard o d'hora, haurem de pagar el regalet que ens fa. i encara hi sortirem perdent...

Charlie Chaplín prossegueix el seu viatge per Europa.

Sí, sí, tots els "charlots" viatgen...

Han estat denunciades unes dades —poques encara, perquè hom amaga els comptes— de les despeses de l'Exposició.

L'engegada de coloms, per exemple, del dia de la inauguració, costà 125.578,75 pessetes.

El marquès de Foronda, amic lector, va pagar cada colom a duro...

No en va havia d'ésser marquès!

Ha estat descobert un cap de llop esculpit, segons sembla, en temps d'Abraham.

No ens estranya, Nosaltres n'hem vist tot un ministeri, del temps d'Abraham...

Diuen que el cunyat de l'ex-Kaiser fa de reclam en un cafè del Luxemburg.

Nosaltres n'hem vist de més grosses: hem vist Kaisers regnants fent el reclam a les platges franceses...

J. C. B.—Envieu-ho al "Papitu", això.

A. R.—No creiem oportú parlar-ne, d'això!

A. M.—La vostra poesia no és publicable.

L'A. de T.—I la vostra carta, oberta, tampoc.

Q. M.—Es molt defectuós, i no podem accedir a la seva petició.

M. F. G.—Amic, us recomanem que deixeu la poesia en pau.

R. J.—Es una llàstima que sigui quelcom imperfecta.

J. G. G.—Doncs no feu ni sonets ni cançons, i dediqueu-vos a altres coses. Sempre hi guanyareu més.

J. M.—Res de nou, per ara.

X.—Una cosa així, cal signar-la. Després, heu de suposar que hem de comprovar si és veritat. No som amics de ficar-nos de peus a la galleda per culpa d'altri.

Impremta "L'Esquella" i "La Campana", Om, 8, Barcelona

ESPECTACLES

GRAN TEATRE ESPANYOL

Companyia de vodevil JOSEP SANTPERE

Primers actors i directors:

JOSEP SANTPERE i ALEXANDRE NOLLA

Primera actriu: MARIA FORTUNY

Avui, divendres, tarda. POPULAR.

ELS VELLS

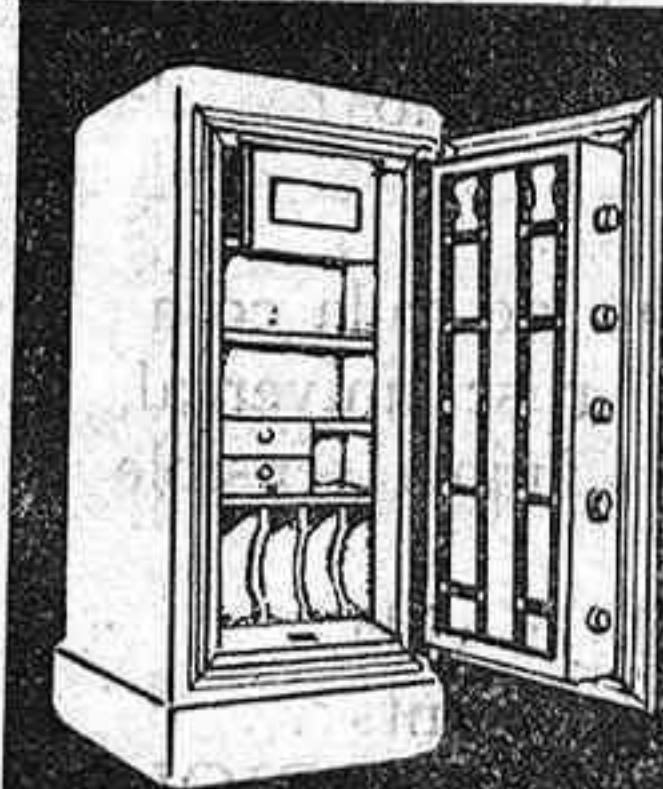
de l'insigne mestre Ignasi Iglésies.

Nit: Gran èxit.

EL REGIMENT DE L'AMOR

Esplèndides escenes de gran comicitat

Demà, dissabte, tarda: FIXAR-SE EN EL CLASSIC CARTELL. — Nit, i diumenge, tarda i nit, GRANDIOSES FUNCIONS.

ARQUES "SOLER"

INCOMBUSTIBLES E IMPERFORABLES AMB EL SOPLET

ALDANA 3 i 5. BARCELONA TELEFÓN 31853

LLIBRERIA ESPANYOLA D'ANTONI LOPEZ

Rambla del Mig, número 20

BARCELONA

Telèfon número 18692

ACABA DE SORTIR

POLÍTICA 1930

Per CECILI GASÒLIBA

Pròleg de CARLES RAHOLA

PREU: 3,50 PESSETES

RODRIGO SORIANO

Espanya bajo el sable

Las Dictaduras 30 años de combates

Precio: 3 ptas.

GRACO MARSÁ

La sublevación de Jaca

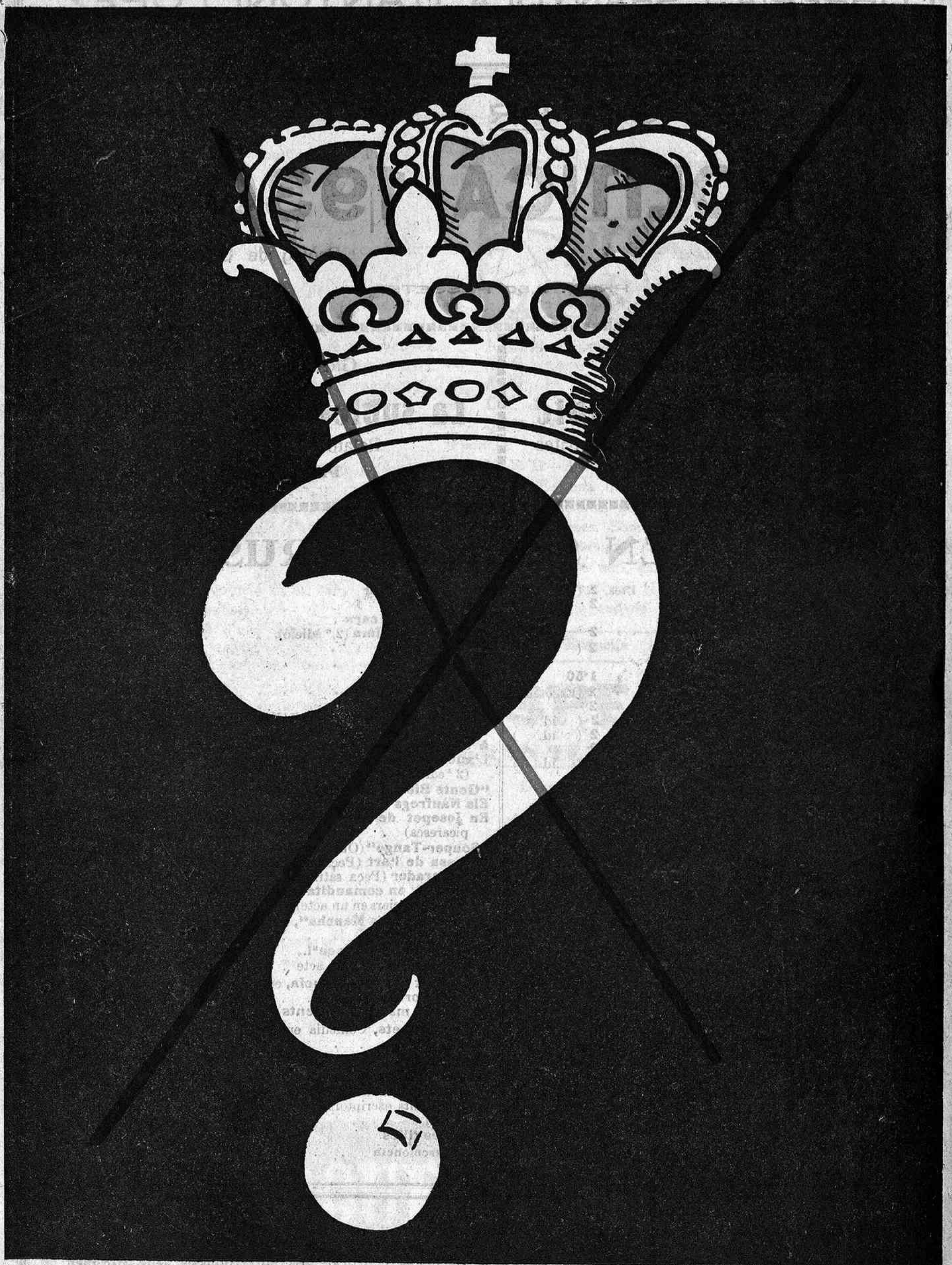
Relato de un rebelde

Precio: 5 ptas.

OBRES D'EN SANTIAGO RUSIÑOL

Anant pel món. (2. ^a edició)	Ptes. 2 (Esgotada)	La Verge del Mar	Ptes. 1'50
El místic. (2. ^a edició)	2	El despatriat	2
Oracions. Amb música d'E. Morera.	2	El triomf de la carn	1'50
(4. ^a edició)	2	La illa de la calma (2. ^a edició)	2
Fulls de la vida	2 (id.)	L'homenatge	1'50
Els Jocs Florals de Canprosa. (2. ^a edició)	1'50	La lepra	1'50
El bon policia	2 (Esgotada)	L'arma	1'50
Monòlegs. (2. ^a edició)	2	L'envelat de baix	1'50
La bona gent	2 (id.)	Glossari, per Xarau	2
Tartarin de Tarascó. D'A. Daudet.	2 (id.)	El Català de "La Mancha" (Novel·la)	3'50
El pati blau. (4. ^a edició)	2	El pobre viudo	2
El poble gris	2 (id.)	A cà l'antiquari (Sainet.)	1'50
La mare. (4. ^a edició)	2	L'auca del senyor Esteve (Cinc actes)	2
La «merienda» fraternal.	1'50	(2. ^a edició)	2
L'Alegria que passa.	1'50	"Gente Bien" (Sainet) (5. ^a edició)	1'50
L'heroic.	2 (Esgotada)	Els Naufragés	2
La fra de Neuilly	2	En Josepet de Sant Celoni (Novel·la)	2
Llibertat!	2	picaresca	2
La "Niña gorda" (Novel·la) 2. ^a edició	3'50	"Souper-Tango" (Obra satírica en un acte)	1'50
Els savis de Vilatriata.	Ptes. 2 (Esgotada)	La casa de l'art (Peça en un acte)	1'50
L'auca del senyor Esteve (3. ^a edició)	2 (id.)	L'acaparador (Peça satírica en un acte)	1'50
Novel·la.	2 (id.)	Bataneros en comandita (Sainet de costums financers en un acte)	1'50
L'hereu Escampa	2	El català de "La Mancha", tragicomèdia	2
En Tartarin als Alps.	2	en quatre actes.	2
La llei d'herència	2	"Chauffeur... al Palace"...	1'50
Aucells de pas	2	Tenoriades, peça en un acte	1'50
La intel·lectual	2	Casament de conveniència, en tres actes	2
El redemptor.	2	La niña gorda.	3'50
Cors de dona	2	Màximes i mals pensaments	2
El teatre per dins	1'50	Els Analfabets, Comèdia en dos actes i tres quadros.	2
Dol d'«alivi»	1'50	Ocells de fang,	5
El daltabaix	2	Jardins d'Espanya (Esplèndida edició.)	
El titella pròdig	1'50	Quaranta làmines en color. Amb text d'eminentes escriptors. Un tom-carpeta, en foli	25
La nit de l'amor.	1'50	Les dues filles	1'50
Del Born al Plata. (Impressions de viatge.	3'50	Miss Barceloneta	2
8. ^a edició)			
Port - Tarascó, d'Alfons Daudet. Traducció	2		
El pintor de miracles	1'50		

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem de pèrdues si no es remet, a més, 30 cèntims per a certificat. Als corresponals se'ls atorguen descomptes

.....?